

FINANSE

dr Bogumiła Brycz

Zakład Analiz i Planowania Finansowego

Pieniądz – komponent zjawisk finansowych

Pieniądz - jest prawnie określonym i powszechnie akceptowanym środkiem płatniczym. Pieniądz oznacza wszystko, co jest powszechnie akceptowane jako zapłata za dobra i usługi oraz spłata długu.

Funkcje pieniądza:

- 1. Pieniądz jest środkiem wymiany** - za pomocą pieniądza można dokonywać wymiany towarów i usług przez czasowe i przestrzenne oraz ilościowe i jakościowe rozdzielanie aktu wymiany na dwie niezależne części

Funkcje pieniądza

- 2. Pieniądz jest jednostką rozrachunkową** - służy w gospodarce jako miara wartości. Za pomocą pieniądza wyrażana jest wartość towarów i usług, która jest ich ceną; dzięki temu możliwe jest sumowanie wartości dóbr

- 3. Pieniądz jest środkiem tezauryzacji** (przechowywania wartości) - jest środkiem, który magazynuje siłę nabywczą. Funkcja tezauryzacji służy do zachowania siły nabywczej od chwili otrzymania dochodu do chwili jego wydania.

System bankowy

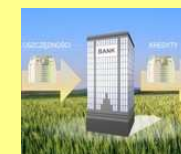
W gospodarce rynkowej klasycznym modelem systemu bankowego jest

dwuszczeblowy system bankowy:

I szczebel – bank centralny

II szczebel – banki komercyjne

System bankowy w gospodarce rynkowej

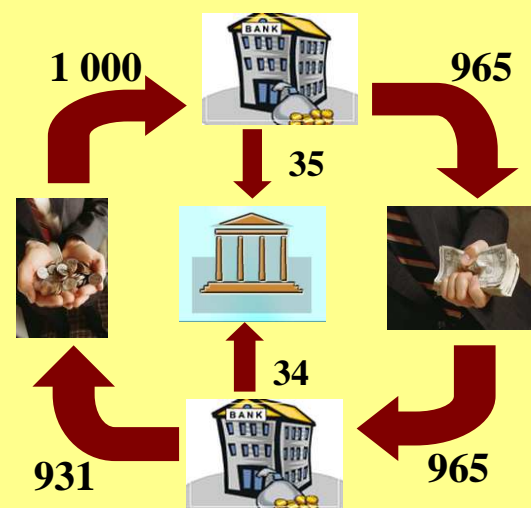
Banki pełnią trzy podstawowe **funkcje ekonomiczne**:

- kreują pieniądź centralny, będący ostatecznym środkiem zapłaty;
- kreują zdecentralizowany pieniądź wkładowy jako instrument kredytowy i środek płatniczy;
- pośredniczą między posiadaczami środków pieniężnych

Współcześnie występują **2 rodzaje pieniądza**:

- **pieniądz gotówkowy** – banknoty i monety emitowane przez bank centralny;
- **pieniądz bezgotówkowy** – kreowany przez banki komercyjne;

Kreacja pieniądza

Kwota wykreowana przez system bankowy:

I operacja: 965
II operacja: 1896

931 965

ostatnia operacja:
27 571

Podaż pieniądza

Bank centralny wpływa na rozmiary podaży pieniądza na dwa sposoby:

- **bezpośrednio** – poprzez emisję pieniądza gotówkowego;
- **pośrednio** – oddziałując instrumentami polityki pieniężnej na możliwości kreowania przez banki komercyjne pieniądza bezgotówkowego.

Podaż pieniądza – agregaty pieniężne

Agregaty pieniężne i ich składniki	mld zł	%
M1:	349,72	34,4%
1. Gotówka w obiegu (poza kasami banków)	90,74	8,9%
2. Depozyty bieżące	258,98	25,5%
M2:	660,31	65,0%
1. M1	349,72	34,4%
2. Depozyty pierwotne z terminem pierwotnym do 2 lat	310,58	30,6%
3. Depozyty z terminem wypowiedzenia do 3 miesięcy	0,01	0,0%
M3:	1 016,02	100,0%
1. M1	349,72	34,4%
2. M2	660,31	65,0%
3. Operacje z przyrzeczeniem odkupu	3,47	0,3%
4. Dłużne papiery wartościowe z terminem pierwotnym do 2 lat	1,80	0,2%
5. Jednostki uczestnictwa w funduszach rynku pieniężnego	0,73	0,1%

Funkcje banku centralnego

W gospodarce rynkowej bank centralny pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1. Bank emisyjny** - bank centralny ma prawo emitowania znaków pieniężnych
- 2. Bank banków** - bank centralny staje się bankiem dla banków komercyjnych, które mają w nim swoje rachunki i odprowadzają na nie rezerwy obowiązkowe, jak również mogą zaciągać w banku centralnym kredyty.

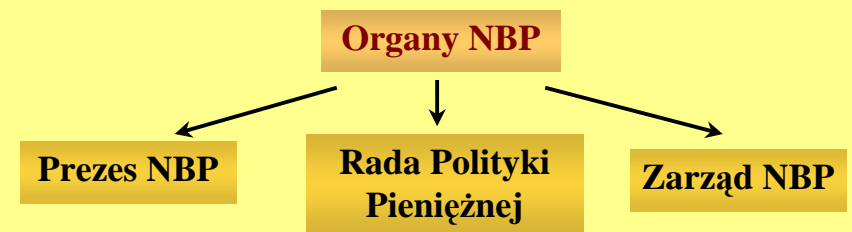
Funkcje banku centralnego

- 3. Bank państwa** - z pełnieniem funkcji banku państwa wiąże się wykonywanie istotnych usług bankowych na rzecz rządu, który prowadzi określoną politykę gospodarczą. NBP prowadzi obsługę bankową budżetu państwa, prowadzi rachunki bankowe rządu i centralnych instytucji państwowych, państwowych funduszy celowych i państwowych jednostek budżetowych oraz realizuje ich zlecenia płatnicze. Jako władza monetarna kraju jest odpowiedzialny za stabilizację pieniądza.

Niezależność banku centralnego

- 1. Niezależność instytucjonalna**
- 2. Niezależność funkcjonalna**
- 3. Niezależność finansowa**

Struktura organizacyjna NBP

Prezes NBP

- powoływany przez Sejm na wniosek Prezydenta, na kadencję 6-letnią;
- jest przewodniczącym Rady Polityki Pieniężnej i Zarządu NBP, odpowiedzialny za organizację i funkcjonowanie NBP, reprezentuje NBP na zewnątrz;

Rada Polityki Pieniężnej

Skład: Prezes NBP i 9 członków wybieranych przez Prezydenta, Sejm i Senat

Zadania: corocznie ustala założenia polityki pieniężnej oraz podstawowe zasady jej realizacji

Zarząd NBP

Skład: przewodniczący (Prezes NBP) i 6-8 członków powoływanych przez Prezydenta na wniosek Prezesa NBP

Zadania: kieruje bieżącą działalnością NBP, realizuje uchwały Rady i podejmuje uchwały w sprawach niezastrzeżonych w ustawie do wyłącznej kompetencji innych organów NBP